

dr hab. Justyna Karaźniewicz, prof. UKW

Bydgoszcz, 4.04.2023 r.

Katedra Prawa Karnego

Wydział Prawa i Ekonomii

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

OPINIA O ROPZRAWIE DOKTORSKIEJ MGR STELLI SKORUPSKIEJ
„WIZJA LOKALNA” JAKO CZYNNOŚĆ PROCESOWO-KRYMINALISTYCZNA

Rozprawa doktorska mgr Stelli Skorupskiej dotyczy jednej z czynności procesowo-kryminalistycznych wykorzystywanych w postępowaniu karnym, jaką jest tzw. wizja lokalna. Mimo, iż przepisy obowiązującego Kodeksu postępowania karnego ani innych ustaw zawierających przepisy karnoprosesowe nie zawierają regulacji tej czynności, w praktyce jest ona często wykorzystywana, w szczególności w toku postępowania przygotowawczego. Z uwagi na brak normatywnego opisu tej czynności, także w literaturze przedmiotu nie ma kompleksowego opracowania tego zagadnienia. Dlatego też podjęcie badań nad wizją lokalną uznać należy za w pełni uzasadnione i dążące do wypełnienia istniejącej luki w doktrynie procesu karnego, a także kryminalistyki.

Dobrane przez Doktorantkę metody badawcze są adekwatne do założonych celów. Dla ich realizacji konieczne było nie tylko dokonanie szczegółowej analizy przepisów prawa oraz literatury przedmiotu, ale także uczynienie przedmiotem badań praktyki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. W tym zakresie Doktorantka przeprowadziła badania jakościowe, których przedmiotem były akta postępowań karnych prowadzonych w sprawach o zabójstwo, a także podjęła się badania ankietowego, które skierowane było do funkcjonariuszy Policji z doświadczeniem w pracy dochodzeniowo-śledczej. Połączenie różnych metod pozwoliło Doktorantce osiągnąć zamierzone cele badawcze na różnych płaszczyznach. Badanie praktyki dało możliwość wskazania zakresu wykorzystywania wizji lokalnej w praktyce, celu tej czynności, sposobu jej przeprowadzania i dokumentowania, a także pozwoliło na ujawnienie niejednorodności stosowania tej czynności i umożliwiło zidentyfikowanie pojawiających się błędów. Analiza dogmatycznoprawna dała natomiast podstawę do odniesienia się do istoty wizji lokalnej jako czynności dowodowej o istotnym znaczeniu dla osiągnięcia celów

postępowania karnego. W tym zakresie trzeba podkreślić, że Doktorantka wykorzystała w sposób szeroki poglądy doktryny procesu karnego i kryminalistyki; bibliografia liczy ponad 200 pozycji i jest wzbogacona także o dość dużą liczbę orzeczeń sądowych. Warto podkreślić, że Doktorantka odniosła się do dwóch aspektów wizji lokalnej, charakteryzując zarówno jej procesowy jak i kryminalistyczny charakter. Skoncentrowanie się jedynie na jednej z płaszczyzn nie pozwoliłoby na pełne scharakteryzowanie tej czynności dowodowej.

Struktura pracy jest prawidłowa i świadczy o przemyślanej koncepcji Doktorantki. Rozprawa składa się z 6 rozdziałów, poprzedzonych Wprowadzeniem i zwieńczonych podsumowaniem w postaci Wniosków końcowych.

Rozdział I ma charakter wprowadzający i koncentruje się na problemach definicyjnych wizji lokalnej. W szerokim zakresie Doktorantka analizuje poglądy sformułowane w doktrynie procesu karnego, a także kryminalistyki, które w sposób bezpośredni lub pośredni odnoszą się do wizji lokalnej. Prawidłowo Doktorantka syntetyzuje te poglądy wyodrębniając trzy zasadnicze nurty postrzegania wizji lokalnej (jako rodzaj oględzin miejsca zdarzenia, jako formę eksperymentu procesowego albo jako samodzielną czynność dowodową). Przedstawia także tezy orzecznictwa sądowego, które potwierdzają, że wizja lokalna, mimo braku normatywnej podstawy w przepisach kodeksu postępowania karnego, jest wykorzystywana w praktyce prowadzonych postępowań karnych.

Rozważania zawarte w Rozdziale II koncentrują się na opisie wizji lokalnej z punktu widzenia procesowego. Punktem wyjścia do analiz szczegółowych jest przyjęcie przez Doktorantkę koncepcji, zgodnie z którą wizja lokalna jest samodzielną czynnością dowodową, która mimo podobieństw do oględzin czy eksperymentu procesowego, jest odrębną czynnością o charakterze dowodowym. Założenie to stanowi konsekwentnie punkt odniesienia dla badań Doktorantki w poszczególnych, szczegółowych rozdziałach. W Rozdziale II opis tej czynności został przeprowadzony z punktu widzenia dowodowej czynności organu procesowego. Autorka przyjęła prawidłową koncepcję procesowego opisu czynności dowodowej, charakteryzując wizję lokalną poprzez wskazanie takich elementów jak: cele i funkcje wizji jako czynności dowodowej, przesłanki jej przeprowadzenia, osoby uczestniczące w wizji lokalnej i pełniona przez nich rola, dokumentowanie, a także znaczenie wizji lokalnej dla osiągnięcia celów postępowania karnego. Rozważania są poprawne merytorycznie, spójne i ukierunkowane na dokonanie kompleksowej charakterystyki tej czynności dowodowej.

W Rozdziale III Doktorantka odniosła się do drugiej zasadniczej płaszczyzny wizji lokalnej, opisując ją z kryminalistycznego punktu widzenia. Słusznie skoncentrowała się na tych aspektach, które są istotne z punktu widzenia efektywności tej czynności. Uzasadnione w tym zakresie jest zwrócenie szczególnej uwagi na konieczność przygotowania i zaplanowania wizji lokalnej, a także na zadania podmiotów uczestniczących w jej przeprowadzeniu, w tym m.in. biegłych czy specjalistów. W szerokim zakresie Doktorantka odniosła się także do kryminalistycznych aspektów dokumentowania wizji lokalnej, podkreślając znaczenie prawidłowego utrwalenia tej czynności w postępowaniu karnym.

Kolejne dwa rozdziały (Rozdział IV i V) stanowią analizę porównawczą wizji lokalnej z czynnościami, z którymi często jest ona kojarzona (zarówno w doktrynie jak i w praktyce), a mianowicie z oględzinami miejsca zdarzenia oraz z eksperymentem procesowym przybierającym formę odtworzenia przebiegu zdarzenia lub jego fragmentu. Doktorantka prawidłowo charakteryzuje oględziny oraz eksperyment procesowy (zarówno pod kątem procesowym jak i kryminalistycznym), a następnie trafnie identyfikuje te elementy, które są zbieżne z cechami wizji lokalnej oraz podkreśla różnice między tymi czynnościami. Przeprowadzone zestawienia zawierają argumenty przemawiające za słuszością przyjętej przez Doktorantkę tezy o samodzielnym, niezależnym od innych czynności charakterze wizji lokalnej.

Rozdział VI zawiera sprawozdanie oraz wnioski z przeprowadzonych przez Doktorantkę badań aktowych i ankietowych. Metodologicznie badania te nie budzą zastrzeżeń, także ilościowo materiał ten pozwala na sformułowanie wniosków. Zakres zagadnień uwzględnionych w analizach akt spraw karnych jest szeroki, obejmuje zarówno elementy procesowe (np. podstawa prawna przeprowadzenia wizji lokalnej, etap postępowania, inicjatywa jej przeprowadzenia, udział stron i innych podmiotów), jak i kryminalistyczne (np. udział i rola specjalistów w przeprowadzeniu wizji lokalnej, prawidłowość dokumentowania czynności). Z kolei badania ankietowe, w których wzięło udział 116 funkcjonariuszy Policji, pozwoliły przede wszystkim na ocenę stanu wiedzy policjantów co do istoty i charakteru wizji lokalnej.

Warto zwrócić uwagę na Uwagi końcowe, w których Doktorantka odniosła się do wyników weryfikacji przyjętych hipotez badawczych, ale także dokonała syntetycznego opisu wizji lokalnej jako czynności odpowiadającej przyjętej w pracy koncepcji samodzielnego i odrębnego charakteru tej czynności.

Mając powyższe na uwadze, pozytywnie oceniam rozprawę doktorską mgr Stelli Skorupskiej pt. „*Wizja lokalna*” jako czynność procesowo-kryminalistyczna i wyrażam opinię, że praca ta spełnia wymogi umożliwiające dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora nauk prawnych.